

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Qvaestio CXLV. De honestate quę est pars integralis temperantię.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

recedatur. Est tamen aliquis motus uerecundia: praeveniens rationem, sicut & ceterarum passionum.

Ad III. dicendum, quod uerecundia non est pars temperantiae quasi intrans essentiam eius, sed quasi dispositiue se habens ad ipsam. Vnde * Ambr. prof. dicit in lib. de offic. quod uerecundia iacet prima temperantiae fundamenta, inquantum scilicet nocet horrorem turpitudinis.

Super Questionem centesimamquarta- gysimamquinta.

QVAESTIO CXLV.

De honestate, in quatuor articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de honestate. Et circa quatuor.

- ¶ Primo, Quomodo honestum se habeat ad uirtutem.
- ¶ Secundo, Quomodo se habeat ad decorum.
- ¶ Tertio, Quomodo se habeat ad utile, & delectabile.
- ¶ Quarto, Vtrum honestas sit pars temperantiae.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum honestum sit idem uirtuti.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur quod honestum non sit idem uirtuti. Dicit enim * Tullius in sua Rhetor. honestum esse quod propter se appetitur. uirtus autem non appetitur propter seipsam, sed propter felicitatem. dicit enim Philosophus in 1. Ethic. quod felicitas est praemium uirtutis & finis. ergo honestum non est idem uirtuti.

¶ 2. Praet. Secundum * Isidor. honestas dicitur quasi honoris status: sed multis alijs debetur honor quam uirtuti. nam uirtuti proprie debetur laus, ut dicitur in 1. Ethic. ergo honestas non est idem uirtuti.

¶ 3. Praet. Principale uirtutis consistit in interiori electione, ut Philosophus dicit in 8. Ethic.

honestas autem magis uidetur ad exteriorem conuersationem pertinere, secundum illud 1. ad Corint. 14. Omnia honeste, & secundum ordinem fiant in nobis. ergo honestas non est idem uirtuti.

¶ 4. Praet. Honestas uidetur consistere in exterioribus diuitijs, secundum illud Eccles. 11. Bona & mala uita & mors, paupertas & honestas, utraq; a Deo sunt: sed in exterioribus diuitijs non consistit uirtus. ergo honestas non est idem uirtuti.

SED CONTRA est illud, quod * Tullius dicit in 1. de offic. & in 2. rhetor. diuidens honestum in quatuor principales uirtutes, in quas etiam diuiditur uirtus. ergo honestum est idem uirtuti.

RESPON. Dicendum, quod sicut * Isidor. dicit, honestas dicitur quasi honoris status. unde ex hoc uidetur aliquid dici honestum, quod est honore dignum.

num. Honor autem, ut supra dictum est, excellentiae debetur. Excellentia autem hominis maxime consideratur secundum uirtutem, quae est dispositio perfecti, ut dicitur in 7. * Physic. Et ideo honestum proprie loquendo, in idem refertur cum uirtute.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod sicut * Philosophus dicit in 1. Ethic. eorum, quae propter se appetuntur, quaedam appetuntur solum propter se, & numquam propter aliud, sicut felicitas quae est ultimus finis: quaedam uero appetuntur & propter se, inquantum habent in seipsis aliquam rationem bonitatis, etiam si nihil aliud boni per ea nobis accideret, & tamen sunt appetibilia propter aliud, inquantum. scilicet perducunt nos in aliquod bonum perfectius: & hoc modo uirtutes sunt propter se appetendae. Vnde Tullius dicit in 2. * rhetor. quod quiddam est quod sua uirtute nos allicit, & sua dignitate trahit, ut uirtus, ueritas, scientia: & hoc sufficit ad rationem honesti.

AD II. dicendum, quod eorum quae honorantur praeter uirtutem, aliquid est uirtute excellentius, scilicet Deus, & beatitudo: & huiusmodi non sunt nobis per experientiam nota, sicut uirtutes, secundum quas quotidie operamur: & ideo uirtus magis sibi uendicat nomen honesti. Alia uero quae sunt infra uirtutem, honorantur inquantum coadiuuant ad opera uirtutis, sicut nobilitas, potentia, & diuitiae. Vt enim Philosophus dicit in 4. * Ethic. huiusmodi honorantur a quibusdam, sed secundum ueritatem solus bonus est honorandus. Bonus autem est aliquis secundum uirtutem: & ideo uirtuti quidem debetur laus secundum quod est appetibilis propter aliud: honor autem prout est appetibilis propter seipsum: & secundum hoc habet rationem honesti.

AD III. dicendum, quod sicut * dictum est, honestum importat debitum honoris. Honor autem est contestatio quaedam de excellentia alicuius, ut supra dictum est. Testimonium autem non profertur nisi de rebus notis. Interior autem electio non innotescit homini nisi per exteriores actus: & ideo exterior conuersatio habet rationem honesti secundum quod est demonstratiua interioris rectitudinis. Et propter hoc radicaliter honestas consistit in interiori electione, significatiue autem in exteriori conuersatione.

AD IIII. dicendum, quod quia secundum uulgarem opinionem excellentia diuitiarum facit hominem dignum honore, inde est quod quandoque nomen honestatis ad exteriorem prosperitatem transfertur.

ARTICVLVS II.

Vtrum honestum sit idem quod decorum.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur quod honestum non sit idem quod decorum. Ratio. honestum est quod proprie appetitur: sed decorum magis respicit conspectum cui placet. ergo decorum non est idem quod honestum.

¶ 2. Praet. Decor quaedam claritatem requirit, quae pertinet ad rationem gloriae: honestum autem respicit honorem. Cum ergo honor, & gloria differant, ut supra dictum est, videtur quod etiam honestum differat a decoro.

¶ 3. Praet. Honestum est idem uirtuti, ut supra dictum est: sed aliquis decor contrariatur uirtuti. unde dicitur Ezech. 16. Habens fiduciam in pulchritudine tua, fornicata es in nomine tuo. ergo honestum non est idem decoro.

SED CONTRA est, quod Apostolus dicit 1. ad Corint. 12. Quae in honesta sunt nostra, abundantior est honestate habet: honesta autem nostra nullius egent.

Secunda Secundae S. Thomae. V V 2 uocat

q. praece. 27. ad 2.

* lib. 7. text. 17. & 18. 10. mo 2. lib. 8. cap. 7. tom. 5.

lib. 2. de inuentione in fol. 4. ante fuscum librum

lib. 4. cap. 7. ante modum tom. 5.

in cor. artic. 4.

q. 103. art. 1.

Infr. artic. 4. cor.

q. 103. art. 1. ad 3.

* 27. praece.

nefas pertinere uidetur, quæ id quod est homini turpissimum, & indecentissimum repellit scilicet brutales uoluptates. Vnde & ipso nomine temperantia maxime intelligitur bonum rationis, cuius est moderari & temperare concupiscentias prauas. Sic ergo honestas, prout specialia quadam ratione temperantia attribuitur, ponitur pars eius non quodam subiectiua, uel sicut uirtus adiuncta, sed pars integralis ipsius, sicut quædam eius conditio.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod temperantia ponitur pars subiectiua honesti, prout sumitur in sua communitate: sic autem non ponitur temperantia pars.

AD SECUNDVM dicendum, quod uinum in ebrijs facit præcordia honesta secundum eorum reputationem, quia uis eius quod sunt magni, & honorandi.

AD TERTIVM dicendum, quod iustitia, & fortitudini debetur maior honor quam temperantia, propter maioris boni excellentiam. Sed temperantia debetur maior honor propter prohibitionem uirtutum magis exprobrabilium, ut ex dictis patet: & sic honestas magis attribuitur temperantia secundum regulam Apostoli, 1. ad Cor. 12. quod inhonestiora maiorem habent honestatem, scilicet remouentem quod inhonestum est.

Super Quaestio. 146. Art. primum.

QVAESTIO CXLVI.

De abstinentia, in duos articulos diuisa.

DEINDE considerandum est de partibus subiectiuis temperantia. Et primo, de his quæ sunt circa delectationes ciborum. Secundo, de his quæ sunt circa delectationes ueneriorum.

Circa primum considerandum est de abstinentia, quæ est circa cibos & potus, & de sobrietate, quæ est specialiter circa potum.

Circa abstinentiam autem consideranda sunt tria.

Primo, De ipsa abstinentia.

Secundo, De actu eius, qui est ieiunium.

Tertio, De opposito uirtus, quod est gula.

Circa abstinentiam autem quaeruntur duo.

Primo, Vtrum abstinentia sit uirtus.

Secundo, Vtrum sit uirtus specialis.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum abstinentia sit uirtus.

AD PRIMVM sic proceditur. Videtur, quod abstinentia non sit uirtus. Dicit enim Apostolus 1. ad Cor. 14. Non est regnum Dei in sermone, sed in uirtute: in abstinentia autem non consistit regnum Dei. dicit enim Apostolus ad Ro. 12. Non est regnum Dei esca & potus: ubi dicitur gl. nec in abstinendo, nec in man-

ducendo esse iustitiam, ergo abstinentia non est uirtus.

¶ 2. Præter. Aug. dicit in 10. confesad Deum loquens. Hoc me docuisti, ut quemadmodum medicamenta, sic alimenta sumpturus accedam: sed medicamenta moderari non pertinet ad uirtutem, sed ad artem medicinæ, ergo pari ratione moderari alimenta, quod pertinet ad abstinentiam, non est actus uirtutis, sed artis.

¶ 3. Præter. Omnis uirtus in medio consistit, ut habetur in 2. Eth. abstinentia autem non uidetur in medio consistere, sed in defectu, cum ex subtractione nominatur, ergo abstinentia non est uirtus.

¶ 4. Præter. Nulla uirtus excludit aliam: sed abstinentia excludit patientiam. dicit enim Greg. in past. quod abstinentium mentes plerumque impatientia excutit a sinu tranquillitatis. Ibidem etiam dicit, quod cogitationes abstinentium nonnumquam superbiam culpam transfigit, & ita excludit humilitatem, ergo abstinentia non est uirtus.

SED CONTRA est, quod dicitur 2. Pet. 1. Ministrante in fide uestra uirtutem, in uirtute autem scientiam, in scientia autem abstinentiam: ubi abstinentia alijs uirtutibus connumeratur, ergo abstinentia est uirtus.

RESPON. Dicendum, quod abstinentia ex suo nomine importat subtractionem ciborum. Duplitter ergo nomen abstinentia accipi potest. Vno modo, secundum quod absolute ciborum subtractionem designat: & hoc modo abstinentia non designat neque uirtutem, neque actum uirtutis, sed quoddam indifferens. Alio modo potest accipi secundum quod est ratione regulata: & tunc significat uel habitum uirtutis, uel actum. Et hoc significatur in præmissa autoritate Petri, ubi dicitur in scientia esse abstinentiam ministrandam, ut scilicet homo a cibis ablineat prout oportet pro congruentia hominum, cum quibus uiuit, & personarum suarum, & pro ualitudinis suae necessitate.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod usus ciborum, & eorum abstinentia, secundum se considerata, non pertinent ad regnum Dei. Dicit enim Apostolus 1. ad Cor. 1. Esca nos non commendat Deo. Neque enim si non manducauerimus, deficiemus: neque si manducauerimus, abundabimus, scilicet spiritualiter. Vtrumque autem horum secundum quod fit rationabiliter ex fide, & dilectione Dei pertinet ad regnum Dei.

AD SECUNDVM dicendum, quod moderatio ciborum secundum quantitatem, & qualitatem, pertinet ad artem medicinæ in comparatione ad ualitudinem corporis: sed secundum interiores affectiones in comparatione ad bonum rationis, pertinet ad abstinentiam. Vnde Aug. dicit in lib. de quaest. euang. Non interest omnino scilicet ad uirtutem, quid alimentorum, uel quantum quis accipiat, dummodo id faciat pro congruentia hominum cum quibus uiuit, & personarum suarum, & pro ualitudinis suae necessitate: sed quanta facilitate & seueritate animi his ualeat cum oportet, uel necesse est carere.

AD TERTIVM dicendum, quod ad temperantiam pertinet refrænare delectationes, quod nimis animam ad se allicitur: sicut ad fortitudinem pertinet firmare animam contra timores a bono rationis repellentes. Et ideo sicut laus fortitudinis consistit in quodam excessu, & ex hoc de-

& talis cibi consoni, scilicet sanitati corporis, aut saltem non impeditur illius, spectat ad temperantiam in ordine ad bonum rationis, ita quod propria & principalis materia temperantia est concupiscentia. Quantitas autem, & qualitas cibi sunt obiecta concupiscentia, ac per hoc materia remota temperantia. Finis autem proprius est boni rationis, sub quo temperantia sanitatem corporis seruat mediante naturali amore, quo nemo unquam carnem suam odio habuit.

lib. 10. cap. 31. non multum procul a prin. 10. 1.

lib. 2. Ethic. cap. 6.

parte 3. 22. 20. iter prin. cap. & med.

in argu. Sed contra.

lib. 1. q. 147. cap. 11. ante med. tom. 4.